

6 Visiedocument

[voorbeeld]

Bronnen:

zie vermeldingen bij voorbeelden, Visiedocument Elst, flyer tekst FORUMscholen Utrecht en Projectplan voorzieningencluster Selissenwal, Boxtel

- I Voorbeelden
- II Visie op brede scholen in Elst
- III Forumscholen in Utrecht
- IV Visiedocument Selissenwal Boxtel

I VOORBEELDEN

De **Community School** is uniek door het bieden van een veilige leer- en speelplek en een uitdagend tweede thuis voor kinderen en ouders, dat zich kenmerkt door:

- een integratie van onderwijs naschoolse opvang tijdens kantooruren en van welzijnsactiviteiten;
- uitdagende activiteiten in de Verlengde Schooldag;
- spelen in een veilige omgeving in de eigen buurt;
- voor- en vroegschoolse educatie;
- buitengewone geschiktheid voor kinderen van werkende ouders;
- opvang- en onderwijsfaciliteiten, die open zijn van 8.00 – 18.00 uur; de welzijnsactiviteiten tot 23.00 uur.

Bron: Stadsdeel Amsterdam Oud Zuid, Afdeling Welzijn, Onderwijs & Sport (juli 1999)

De **Open Wijschool Hatert** staat voor een geïntegreerde aanpak ter verbetering van de ontwikkelingskansen van kinderen en jongeren in hun diverse leefmilieus: in het gezin, in het kindercentrum, op school en in hun vrije tijd. Het gaat daarbij om de inrichting van een netwerk voor onderwijs, welzijn en zorg rond kind en gezin, ter bevordering van sociale competentie van kinderen en jongeren en van hun actieve deelname aan samenleving, onderwijs, recreatie en werk

Bron: Werkplan OWS-Hatert, Nijmegen, 2000

Het **Multifunctioneel Centrum voor het jonge kind** levert een belangrijke bijdrage aan:

- afstemming van beleid en de activiteiten van de deelnemende instellingen;
- het vergroten van de ontwikkelingskansen van jeugdigen;
- het voorkomen van opvoedingsproblemen
- het verbeteren en het signaleren en bestrijden van ontwikkelingsachterstanden van kinderen
- Eén gebouw waar kinderen en ouders komen vanaf het eerste bezoek aan het consultatiebureau tot de laatste schooldag en misschien nog langer.

Bron: Multifunctioneel Centrum voor het jonge kind. Gemeente Beesel, 1999

II VISIE OP BREDE SCHOLEN IN ELST

De gemeente Elst wil de komende jaren samen met haar lokale partners een optimaal en samenhangend voorzieningenniveau in Elst tot stand brengen. Het concept van de brede school staat in dat traject centraal. Vanaf september 1999 zijn vertegenwoordigers van scholen, instellingen en de gemeente met elkaar in gesprek over de wijze waarop brede scholen in Elst ingevuld zouden moeten worden. In deze beknopte notitie worden de uitkomsten van de discussies samengevat in een gezamenlijke visie op hoofdlijnen. Deze visie dient als leidraad voor de nadere uitwerking van brede scholen op de verschillende locaties in de gemeente Elst.

1.1 Ambities

De gemeente Elst heeft zich uitgesproken voor een hoog ambitieniveau. Dat betekent dat de gemeente zich samen met haar partners in wil zetten om de volgende doelstellingen te realiseren:

Kind centraal

Kinderen en jongeren optimale ontwikkelingskansen bieden door een doorgaande lijn 0-18 te realiseren in de opvoeding, ontwikkeling en educatie in het gezin, op school en in de vrije tijd.

Ontmoeting

Een middelpunt creëren in de gemeenschap, een kloppend hart in de wijk dat ontmoeting en sociale cohesie bevordert. Daarmee een antwoord geven op de individualisering in de samenleving.

Kwaliteit

Een kwalitatief hoogstaand en dekkend voorzieningenniveau realiseren dat inspeelt op maatschappelijke ontwikkelingen en voorziet in de behoefte van burgers.

Samenwerking

Optimaal gebruik maken van de deskundigheid bij scholen en instellingen door structureel samen te werken in een professionele organisatie.

Ruimte

De functionaliteit en effectiviteit van gebouwen verbeteren. Meer ruimte en gebruiksmogelijkheden realiseren voor dezelfde prijs door afstemming en multifunctioneel gebruik.

De realisering van deze doelstellingen vereist een meerjarentraject met bijbehorende lange termijnvisie. Bij de vormgeving van dat traject zijn de volgende uitgangspunten aan de orde:

- Herstructurering en clustering van voorzieningen voor onderwijs, welzijn, cultuur, sport en zorg bevorderen het bereik en de toegankelijkheid van het aanbod.
- Scholen zijn geen gesloten instellingen meer maar staan als activiteitscentrum meer in contact met de buurt en de lokale samenleving.
- Onderwijshuisvesting vormt de 'ruggengraat' van de voorzieningenclusters maar in het ontwikkelingsproces is gelijkwaardigheid van participanten het uitgangspunt.
- Professionals opereren vanuit gezamenlijke pedagogische basisafspraken. Daarbij gaat het niet om een keurslijf maar om 'huisregels' over het opvoedingsklimaat op de brede school, gedragsregels en normen en waarden. Daarnaast is er een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor een goede overdracht van kinderen, de ontwikkeling van een kindvolgsysteem en afstemming van het aanbod.

- Klantgericht werken staat voorop. De inspraak en betrokkenheid van de klanten van de brede school dienen nadrukkelijker te worden vorm gegeven. Daarvoor is meer inzicht nodig in de wensen en behoeften van kinderen, jongeren en ouders en overige klanten van voorzieningen.
- De essentie van het concept van de brede school is geen confectie maar maatwerk. Het profiel en het programmatisch aanbod van elk voorzieningencluster dienen verder uitgewerkt te worden op basis van de situatie en behoeften in de wijk.
- Samenwerking tussen verschillende disciplines vereist (deels) nieuwe organisatievormen en tijdige afspraken over beheer en exploitatie van gebouwen.

1.2 Rolverdeling gemeente en partners

De gemeente is leidend in de aanvangsfase. De gemeente neemt het initiatief, stimuleert en schept voorwaarden. Van de partners wordt inzet en betrokkenheid bij de ontwikkeling en realisatie van de gezamenlijke plannen verwacht. Vanuit de gemeentelijke regiefunctie worden bijvoorbeeld impulsen gegeven aan het samenwerkingsproces tussen de verschillende toekomstige participanten en wordt het tijdpad bewaakt. De gemeente draagt ook zorg voor een evenredige belangenbehartiging en houdt daarbij met name de belangen van kinderen en ouders in het oog. Naarmate de uitvoering de overhand krijgt, zal de gemeentelijke rol minder leidend en meer volgend en evaluerend zijn.

1.3 Van visie naar praktijk

Bij de realisatie van brede scholen in Elst streven gemeente en partners naar aan elkaar gelijkwaardige multifunctionele clusters van voorzieningen in alle wijken van de gemeente (Centrum, Kruisakkers, Elst-Zuid en Westeraam). Dat wil zeggen:

Voorzieningenclusters rond scholen voor basisonderwijs gericht op kinderen van 0 tot 12 jaar en hun ouders in de wijk. Daarbij gaat het om koppelingen met peuterspeelzalen, kinderdagverblijven, speel-o-theek, tussen- en buitenschoolse opvang en activiteiten in het kader van de verlengde schooldag. Daarnaast kunnen de voorzieningenclusters afhankelijk van de behoefte in de wijk uitgebreid worden met een breder aanbod voor culturele en kunstzinnige vorming, zorg, sport en recreatie.

Een voorzieningencluster rond het voortgezet onderwijs gericht op 12 tot 18 jarigen en volwassenen uit Elst en omgeving. Daarbij gaat het om combinatie met voorzieningen voor culturele en kunstzinnige vorming, beroepsonderwijs en volwasseneneducatie, jongerenwerk en maatschappelijk werk.

De tijdsfactor is nijpend en vraagt om een doelgerichte aanpak. Dat betekent: gezamenlijk randvoorwaarden bepalen met betrekking tot tijd, ruimtelijke ordening en financiën. De ontwikkeling van voorzieningenclusters op nieuwbouwlocaties in Elst-Zuid en Westeraam vraagt de nodige aandacht maar daarnaast maakt ook het bestaande voorzieningenaanbod in de gemeente nadrukkelijk onderdeel uit van het traject. Door terug te rekenen vanaf het moment dat locaties operationeel moeten zijn, dient op korte termijn het tijdpad voor de voorbereidingen en het (ver)bouwproces te worden bepaald.

III FORUMSCHOLEN IN UTRECHT

Flyertekst, DMO gemeente Utrecht, 1999

De gemeente Utrecht vindt dat scholen beter functioneren als er een goede relatie is met het sociale en culturele leven in de directe omgeving. Scholen kunnen deel uitmaken van clusters van voorzieningen met het karakter van een dorpsbrink. Functies scharen zich hetzij in hetzelfde gebouw, hetzij in afzonderlijke gebouwen – rond een centrale ontmoetingsruimte.

Een groot voordeel van zo'n combinatie van voorzieningen is dat de samenwerking tussen professionals, ouders en vrijwilligers versterkt kan worden. De mensen en instellingen die verantwoordelijk zijn voor kinderen kunnen zo een sluitend netwerk vormen. Door voorzieningen bij elkaar te voegen kan op een informele wijze sociale controle en sociale binding ontstaan. Daarmee wordt de kwaliteit van de samenwerking een van de belangrijkste pijlers van de inhoudelijke invulling van voorzieningen.

Dit profiel wordt in Utrecht aangeduid met de term FORUM. Het FORUM is van oudsher de 'plaats waar het volk bijeenkomt om algemene zaken te bespreken'. Het FORUM staat in die zin model voor een multi-functionele combinatie van voorzieningen voor onderwijs, welzijn, sport en cultuur waar ook de FORUMschool deel van uitmaakt. Tevens zien we het FORUM als het marktplein waar de maatschappelijke vraag en het aanbod van voorzieningen samenkomen, **met het kind als de belangrijkste klant.**

Van 0 tot 12 en van 8 tot 6

Concreet gaat het bij een FORUM van voorzieningen om een clustering van onderwijs en welzijnsvoorzieningen voor kinderen van 0 tot 12 jaar. Voor kinderen van 0 tot 4 jaar is er kinderopvang en een peuterspeelzaal. Schoolgaande kinderen kunnen er de hele dag terecht van 's morgens 8.00 uur tot 's avonds 18.00 uur. Tussen de middag kunnen kinderen gebruik maken van een overblijfregeling. Na schooltijd worden er in het kader van buitenschoolse opvang verschillende activiteiten aangeboden. Professionals zijn verantwoordelijk voor de inhoudelijke kwaliteit van het aanbod. Ouders worden nadrukkelijk betrokken bij activiteiten en aangesproken op hun opvoedingsverantwoordelijkheid.

+Opties

Het FORUM-basisconcept is een relatief sobere invulling van combinaties van voorzieningen. Afhankelijk van behoeften en wensen van kinderen, bewoners en professionals kunnen scholen en andere voorzieningen zich verder ontwikkelen. Daarvoor ligt een

- aantal +opties voor de hand:
- accent op sport en recreatie
- accent op speelvoorzieningen
- accent op nieuwe media
- accent op zorg voor kinderen met speciale leerbehoeften
- accent op kunst en cultuur
- accent op jongeren van 12 jaar en ouder
- accent op volwassenen

Uitgangspunten zijn in volgorde van belangrijkheid:

1 Veiligheid

- een veilige en vertrouwde omgeving
- voorzieningen waarin elk kind tot zijn recht komt
- rekening houden met een doorlopende ontwikkeling van kinderen van 0-12 jaar

2 Kwaliteit

- inhoudelijke kwaliteit door professionals
- een hoogwaardige omgeving geeft een impuls aan professionals
- samenwerking en geschakelde verantwoordelijkheden van instellingen
- een sluitend netwerk van professionals, vrijwilligers en ouders rond het kind
- gezamenlijk gebruik schept extra ruimte en versterkt de samenwerking

3 Openheid

- combinaties van kinderopvang, peuterspeelzaal, primair onderwijs, overblijven en buitenschoolse opvang
- sterke binding met ouders en participatie van ouders in voorzieningen
- een open oog voor behoeften van wijkbewoners en de sociale samenhang in de buurt
- een laagdrempelige ontmoetingsplek met een brede functie in de wijk

IV VISIEDOCUMENT SELISSENWAL BOXTEL

Uitgangspunten visiedocument Selissenwal

In het rapport Oriëntatie Onderwijscentrum Selissenwal (januari 2001) werd een schillenstructuur aangegeven die in de conceptvisie van het Projectplan voorzieningencluster Selissenwal is aangehouden.

Partners Brede School Selissenwal

1^e schil

Gemeenschapshuis Walnoot
Stichting Sint Christoffel
Stichting Peuterspeelzalen
Kindercentrum Kindertuin (tussenschoolse opvang)
Humanitas (BSO)
Delta Stichting Welzijn Boxtel
Breedtesport
Wijkplatform Selissen

2^e schil

GGD
Thuiszorg
Bibliotheek
Speelothek
Centrum voor de kunsten
Tabitta
Dubbelschaak
Blue Smash
Balans
Ashihara Karate
Woningbouwstichting Sint Joseph
Politie
Multiculturele Samenleving Selissen
Turkse Volksvereniging
Wijkteam
Selissen Vooruit – Geitenwei Selissen
Selissen Aktief
Werkgroep Revitalisering
Stichting Dommelhoek

3^e schil

incidentele of structurele huurders

De partners uit de eerste schil leveren zowel structureel als inhoudelijk een bijdrage aan de Brede School en maken structureel gebruik van de accommodatie. Dat maakt hen tot kernpartners van het cluster.

De tweede schil wordt gevormd door partners die zowel inhoudelijk als ruimtelijk minder dan de partners uit de eerste schil betrokken zijn bij de Brede School. Deze groep is echter wel degelijk betrokken bij de inhoudelijke ontwikkeling van het programma.

De derde schil wordt gevormd door organisaties/instellingen/groepen en/of personen die incidenteel of structureel gebruik willen maken van de ruimten van de Brede School

zonder dat zij op enigerlei wijze inhoudelijk betrokken zijn. Het gebruik heeft betrekking op de exploitatiemogelijkheden van het cluster.

De visie van de Brede School luidt als volgt:

Brede School Selissenwal is een centrum waar de partners uit de 1^e en 2^e schil integraal samenwerken aan meer kansen en mogelijkheden voor kinderen en volwassenen in de wijk Selissenwal.

Het is daarbij van belang dat de betreffende organisaties gezamenlijk een wijkgerichte aanpak toepassen en hiermee een passend dienstenpakket aanbieden. Dit betekent o.a., gezien de samenstelling van de wijk (diversiteit bevolkingsgroepen), dat de diensten worden aangeboden door een personeelsbestand c.q. vrijwilligers waarin een afspiegeling van de wijk nagestreefd wordt.

Betrokken partners uit de eerste schil moeten in staat zijn compromissen te sluiten waarbij in sommige gevallen de eigen autonomie gedeeltelijk ondergeschikt wordt gemaakt aan het algemeen belang van de Brede School. Op alle bij de doelstellingen betrokken gebieden zoeken de diverse organisaties afstemming met elkaar. Daardoor komen de doelstellingen van de afzonderlijke organisaties beter uit de verf. Dit alles houdt dat in de Brede School met zijn eigen doelstellingen een meerwaarde voor de wijk betekent.

Doelstellingen:

- Vergroten van ontwikkelingskansen van kinderen en volwassenen (o.a. wegwerken van onderwijsachterstanden)
- Vergroten sociale competenties van kinderen en volwassenen
- Relatieverbetering tussen beroepskrachten en (allochtone) ouders
- Verbeteren van sociale cohesie en leefbaarheid van de buurt
- Verbreden van zorg- en buurtfuncties van het voorzieningencluster
- Betere dagindeling voor ouders en kinderen

Hieronder worden de doelstellingen nader uitgelegd en van voorbeelden voorzien.

1. Vergroten van ontwikkelingskansen van kinderen en volwassenen (o.a. wegwerken van onderwijsachterstanden).

In nauwe samenwerking met de school wordt hieraan gewerkt o.a. door middel van naschoolse activiteiten die zijn aangepast aan het jaarprogramma van het onderwijs.

Voorbeelden van activiteiten gericht op vergroten van ontwikkelingskansen van kinderen: Taal- speel-groep, buurtsportwerk, sociaal cultureel werk, kunst- en cultuureducatie.

Voorbeelden van activiteiten gericht op vergroten van ontwikkelingskansen van ouders: conversatieles, opvoedingsondersteuning, voorlichting, cursussen, etc.

2. Vergroten sociale competenties van kinderen en volwassenen.

Sociale competentie: het vermogen van mensen om zich aan anderen en steeds nieuwe situaties en omstandigheden aan te passen en informatie op te nemen zonder zichzelf te verliezen (Oenen, S. 2001, p. 16) In aanvulling op deze globale omschrijving specificeert zij het begrip als volgt: "Sociale competentie, zoals mensen die in de huidige samenleving nodig hebben, is preciezer te typeren als: over een gevarieerd handelingsrepertoire beschikken, waaruit men adequaat kan putten om bepaalde doelen en activiteiten te realiseren, nu en in de toekomst, in een diversiteit van sociale interactiesituaties, waarbij verschillende cultuurmaatschappelijke verwachtingspatronen in het geding kunnen zijn, en op een maatschappelijk verantwoorde wijze".

Diverse activiteiten leveren een bijdrage aan het vergroten van sociale competenties: conversatielessen en opvoedingsondersteuning voor de ouders, buurtsportwerk, sociaal

cultureel kinderwerk en kunst- en cultuureducatie voor iedereen.

3. *Relatieverbetering tussen beroepskrachten en (allochtone) ouders.*

Door de contacten tussen de Brede School en de ouders van de kinderen te verbeteren kan tijdig ingespeeld worden op wensen, vragen en eventuele (gezins)problemen. Ouderparticipatie is hierbij van groot belang. Op dit moment wordt door de contactouders een belangrijke bijdrage geleverd aan de verbetering van ouderparticipatie, ook van groepen ouders die voorheen nauwelijks betrokken waren bij de scholen en andere activiteiten in de wijk. Daarnaast spelen ook de vrijwilligers van de Brede School Selis-senwal in dit verband een belangrijke rol.

4. *Verbeteren van sociale cohesie en verbeteren van de leefbaarheid van de buurt.*

Middels diverse activiteiten en inspanningen is het mogelijk de onderlinge verbanden en verhoudingen in de wijk te verbeteren en daarmee de sociale cohesie te laten toenemen. Het gaat hierbij o.a. om het bijeenbrengen van diverse groepen (interculturalisatie) in de wijk en ook de samenwerking, ontmoeting tussen diverse instellingen, wijkorganen, belangengroepen en instanties, opdat de leefbaarheid in de buurt toeneemt. Diverse activiteiten kunnen hier een bijdrage aan leveren: buurtsportwerk, sociaal cultureel werk, koffie-inloop, conversatielessen, etc.

5. *Verbreden van zorg- en buurtfuncties van de Brede School.*

Zorgfuncties: aanvullende functies vanuit het Voorzieningencluster gericht op zorg, zoals opvoedingsondersteuning, praatgroepen, koffie-inloop voor ouders, themabijeenkomsten en naschoolse activiteiten.

Buurtfuncties: aanvullende functies vanuit het voorzieningencluster gericht op de wijk, bijvoorbeeld het wijkoverleg, wijkkrant, cursussen voor wijkbewoners, inloop, etc.

6. *Betere dagindeling voor ouders en kinderen.*

Dagindeling betekent een goede balans tussen werk en privé. Zeker in deze tijd is het combineren van werk en kinderen soms geen eenvoudige opgave. Er zijn tal van oplossingen ter verbetering van de dagindeling van ouders en hun kinderen denkbaar. Hierbij valt o.a. te denken aan voor- en tussenschoolse opvang en naschoolse activiteiten in de vorm van buurtsportwerk en sociaal cultureel kinderwerk.

Tussen de naschoolse activiteiten en de BSO (Buiten Schoolse Opvang) wordt het volgende onderscheid gemaakt: de BSO biedt opvang en heeft gedurende deze tijd de verantwoordelijkheid voor de kinderen. Tijdens de naschoolse activiteiten blijft de verantwoordelijkheid bij de ouders. De BSO kan gebruik van de naschoolse activiteiten, mits onder begeleiding van één van de leidsters.